

KRŠČANSKA KULTURA-NE KLERIKALIZEM

Marksizem kot izključni nauk o družbenem razvoju je bil zavržen z mnogimi argumenti — filozofskimi, sociološkimi, političnimi, gospodarskimi in zgodovinskimi, a najbolj korenito ga je odklonil Karel Čapek ko je spoznal, da v marksistični dialektiki ni sledu ne mesta ljubezni kot odredilni dimenziji medčloveških odnosov.

„... ko bi imel preroštvo in... vso vednost in... vso vero... ljubezni pa bi ne imel, nisem nič... Ljubezen je potrpljiva, je dobrotljiva... se ne da razdražiti, ne misli hudega; se ne veseli krivice, veseli se pa resnice... Ljubezen nikoli ne mine...“

Sveti Pavel...

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

SLOVENSKA BIT — NE SOVINIZEM

Ceprav je v zgodovinsko-političnem kontekstu prve svetovne vojne bil za državno zvezo enakopravnih južnoslovenskih narodov in bi morda bil za poizkus federacije enakopravnih južno-slovenskih držav v sklopu političnih silnic druge svetovne vojne, je Ivan Cankar kateforično odklonil sleherno jugoslovanstvo ker ga je našel v nasprotju s stvarnostjo slovenske narodne biti:

“Kakšno jugoslovanstvo vprašanje v kulturnem ali celo jezikovnem smislu zame sploh ne obstoja po kulturi, ki je sad večstoletne separatne vzgoje... smo si med seboj veliko bolj tuji, nego je naš gorenjski, kmeti tirolskemu, ali pa goriški viničar furlanskemu”.

Ivan Cankar

LETNIK XVIII — VOLUME XVIII 1. OKTOBER 1967.

Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada.

Številka 10. Number 10.

KANADA — POT V BODOČNOST

(Poročilo s konference dobrodelnih in človeških organizacij, ki je bila od 20. do 25. avgusta v Port Elgin. Pisec tega poročila je na konferenci zastopal Federacijo etničnih časopisov v Ontario.)

„Indijanci rodoljubi“, „Starši bodite strogi“, „Današnja mladina ima bodočnost brez dela“, „Dajte kanadskim Francozom kar žele“ — Tako so poročali nekateri angleški časopisi o konferenci „Inter Group Relations“. Moja enotedenska udeležba na tej konferenci je lahko liberalna, optimistična, revolucionarna ali pa enostranska — osebna. Poročal bom le o nekaterih točkah, ki se tičejo nas vseh, ne glede kakšnega mišljenja smo.

Misel konference je bila „Kanada — pot v bodočnost“. Obravnava je današnje in bodoče kanadske probleme, in kako naj bi popravili napake, ki so jih napravili ne dolgo let nazaj.

Dejstvo je, da Indijanci ne spadajo v muzej. Francoska Kanada sega od morja do morja; torej „le deux nation“ — dva naroda. Imigrantje so prišli in se prihajajo, ter prinašajo svoja semena in korenine v kanadsko zemljo, in s tem razvijajo in dvigujejo kanadsko kulturo... Kanadska ustava pa mora ostati kanadska doktrina — miselnost.

Mnogo razprav in govorov je bilo o težavah imigrantov. Predlagano je bilo, da bi provincialna vlada imela pregled nad valom teh imigrantov, in jim takoj nudila pomoč pri iskanju stanovališča, dela, šol itd. Le na tak način se bo pokazal rezultat na ekonomskem in socialnem stanju. Sprejeto misel je podal G. Munro, tajnik ministrstva na imigracijskem uradu, ki je dejal, da bi se pomoč imigrantom že morala pričeti, ko se oseba odloči, da gre v Kanado. Poučena naj bi bila o življenju v Kanadi, ki je dokaj različno od evropskega.

Zanimiv je bil govor dr. Isajewa, profesorja sociologije na windsorski univerzi. Dejal je: „Etnične organizacije bi morale imeti tudi to nalogo, da pripravijo novega člana v njihovi organizaciji na smisel in važnost družabnega življenja, ki je v Kanadi nepristranskega, nevtralnega značaja.“ Na žalost skupina, s katero sem bil povezan ko smo se razdelili v skupine, da obravnavamo govor dr. Isajewa, svojega mišljenja ni povedala, ker smo imeli med nami nekaj indijanskih delegatov. Ves čas smo posvetili njihovim težavam.

Zaključili smo le z mislijo: „Indijanci naj si sami pomagajo.“ V skupnem krogu, ko smo se zopet združili z drugimi udeleženci, smo prišli do resnično krščanskega zaključka: „Najtežje v človeški naravi je to, da smo si prijatelji.“

Beseda, ki je bila največkrat uporabljena na tej konferenci je bila „kultura“. Kako težko mora

OB 1200 LETNICI POKRISTJANJENJA SLOVENCEV

Proti koncu prve polovice 8. stoletja se je slovenska kneževina Karantanija znašla v povečani nevarnosti za svojo samostojnost. Z zahoda ji je grozila osvajalna politika Frankov, Bavarci so silili vanjo v strahu za svojo svobodo in iskali zaveznikov proti Frankom, na vzhodu pa so se ropoželjni in gospodovalni Ostri pripravljeni na odločilni spopad s Slovenci. Rastoča obrska nevarnost bi utegnila biti za Karantance smrtonosna. Tedaj je knez Borut izbral in odločil, da se nasloni na krščanski zahod. Odločil je kot bister diplomat in spreten vladar. Njegova odločitev je bila demokratična — po posvetovanju s svojim dvorom — in zato premišljena, najboljši izhod iz stiske in vsekakor s pozitivnimi posledicami: priznal je le rahlo odvisnost od zahodnih sosedov in jim dal v znak zaveze talce z izrecno prošnjo, naj mu Gorazda in Hotimirja vzgojijo v krščanski veri; zavračal pa je obstoj države, notranjo svobodo naroda ter državno upravo in odstranil največjo zunanjo nevarnost, Obre.

V zvezi s temi zgodovinskimi dejstvi smo Slovenci prišli v stik s krščanstvom. Knez Borut je odločil, naj postane njegova država krščanska; Gorazd in Hotimir sta se na Bavarskem oklenila krščanske vere, kasneje kot biti za Indijanca ali imigranta, ko mora sprejeti novo kulturo, nov način življenja, v katerega je postavljen. Mladina z lahko sprejema nov svet, nov preobrat, a je zato mnogokrat nasprotna „zastarelim“ načelom svojih staršev.

Zanimiv popoldan smo imeli, ko smo obiskali indijansko rezervacijo Cape Croker, kjer živi 700 Indijancev. Cudil sem se, kako to, da živijo v takšni revščini! Indijanci hočejo tako živeti. Gotovo pa je, da bodo njihovi otroci doprinesli spremembe v njihovo bit in rodno zemljo. Tako se uče v šolah, in na tak način si bodo „Indijanci sami pomagali“. Velik vtis je napravil na mnoge pogovor s poglavarjem Chief Akiwenzie (v očipvejskem jeziku: stari mož). V mislih so nam Indijanci pravili: „Zdaj ste prišli vi k nam, namesto da bi mi šli k vam.“ Velika sprememba in resnica, ki gre že v zgodovino.

Pogovore smo imeli tudi o kanadski literaturi — mera dozorevanja. Skupina mladih študentov je razpravljala in govorila o bodočnosti mladih. Nekateri so hvallili, drugi kritizirali „Hippies“. Drugi pa so zopet protestirali: Konec z vojskovanjem v Vietnamu. O tem ima pač vsak svoje poglede. Pravilo so, da mladina želi kažipota starejših, želi si pa tudi nekaj novega, nekaj svojega.

G. Cromier iz urada za državljanstvo v Ottawi je govoril o državljanstvu. Dejal je: „Dober državljan ni tisti, ki si živiživa himno med tem, ko izpolnjuje davčni obrazec — formular.“

Za konec naj dodam, da take konference ne ustvarjajo določnih zaključkov, ampak so le izmenjava idej med delegati, ki prej ali slej nekaj doprinesejo k stvarnosti.

Peter Čekuta

karantanska vladarja pripeljala prve misijonarje in pospeševala pokristjanjenje slovenskega ljudstva. Plug v pogansko ledino pa je zasadil vodja prve misijonske akcije škof sv. Modest s svojimi irskimi duhovniki in menihi. Vse to se je odigralo v dobi ikah 25 let. Seveda se pokristjanjenje nasega naroda ni izvršilo namah, tudi ne v enem letu, trajalo je desetletja, sto let in še čez.

Začetek pokristjanjenja, to je korak, s katerim je slovensko ljudstvo s svojimi vladarji odprlo vrata Kristusovemu nauku in se odločilo za vstop v katoliško Cerkev, je vreden naše pozornosti in razmišljanja. Najbrž je letos zadnje leto, ko še lahko praznujemo 1200-letnico, kajti kot zadnji pomembni dogodek iz začetka pokristjanjenja navajajo zgodovinarji leto 767, v katerem je bila zgrajena prva cerkev na slovenski zemlji, Gospa Sveta.

Sprejem krščanstva — odločilni trenutek za slovenski narod! Občudovanje, zasluži že Borutova poteza, ki je v letu 743 preokrenila odnos Slovencev do zahodnih sosedov. Naslonitev na krščanske in kulturne narode je bistveno spremenila položaj Slovencev v srednji Evropi in razodela družbeno zrelost Slovencev. Nekako do leta 743 so Slovenci po zgledu svojih vsiljivih barbarških zaveznikov Obrov napadali zahodnjake in ropali njihov dežele. V omenjenem letu pa se je Karantanija odpovedala barbarstvu, se oprla na svoje prejšnje sovražnike in branila z njihovo pomočjo svojo svobodo in evropsko kulturo pred obirskimi pritiskom z vzhoda. Prijateljska zveza Slovencev z do tedaj sovražnimi narodi ki pa so že imeli

krščanstvo in kulturo, nam odkrije še globlji nagib, zakaj so se naši predniki odločili za krščanstvo; zaznali so namreč, da je barbarski narod, ki iz lastne volje ter prepričanja ne sprejme krščanstva in njegovih duhovnih dobrin, obsojen na smrt. Taka usoda je kmalu nato doletela Obre. Podoben konec bi dočakal slovenski narod, ako s svojimi vodniki ne bi spoznal pravočasno, kje je njegova rešitev.

Krščanstvo pa ni le v oni sivi davni rešilo življenje našim prednikom, ampak je nato skozi stoletja branilo in hranilo življenje našemu narodu.

In od trenutka, ko si je slovenski narod izbral Kristusov nauk za svoje življenjsko luč in vodilo, je poleg silnic najrazličnejšega značaja, ki so vplivale na obstoj, razvoj in izoblikovanje slovenskega naroda ter njegovih poedincev, bilo krščanstvo med najmočnejšimi. Po različnih poteh in načinih je iz roda v rod pronicalo v najgloblje bistvo slovenskega človeka in mu vtisnilo krščansko duhovno fizionomijo. Zgodovinski resnici pljuvajo v obraz oni slovenski zgodovinarji in pisci, ki skušajo s svojo tendenčno dialektiko in logiko omajati zgodovinsko poslanstvo in plemenito delo, ki ga je krščanstvo opravilo v slovenskem narodu.

Po 1200 letih mora vsak Slovenec, ki ima arhoko iskrenosti, priznati, da je bilo krščanstvo v rešitev našemu narodu, da je duša slovenskega človeka krščanska, da je njegovo mišljenje in čustvovanje krščansko in da stanaška kultura in zgodovina krščanska.

tz.—

Msgr. Fogar biseromašnik

Dne 23. julija je minilo šestdeset let, odkar je v Brixenu na Južnem Tirolskem prejel mašniško posvečenje Alojzij Fogar, sin bogate družine v Gorici.

Leta 1923 je bil Alojzij Fogar imenovan za tržaškega škofa. V gorški stolnici ga je posvetil v škofa 14. oktobra istega leta gorški nadškof Sedej. Na škofovskem mestu v Trstu je hotel biti pravičen do vseh narodov. Zato je v svo odločnosti nastopal v obrambo Slovencev in Hrvatov, proti katerim so sprostil italijanski nestrpnosti vsi dvjost sovražstva, preganjanja in vsemogočnega nasilja. Fašisti so ga zaradi tega javno napadali, sramotili in mu grezili. Toda Fogarja niso mogli ustrahovati. Še kar naprej je zagovarjal narodne in verske pravice Slovencev in Hrvatov. Zato so ga začeli tožiti v Rimu in pošiljali pritožbe ter proteste Mussoliniju in v Vatikan, ki je pred zahtevami fašistov in njihove vlade klonil ter odpoklical škofa Fogarja v Rim. To se je zgodilo leta 1936, ko je Fogar moral zapustiti svojo škofijo v Trstu ter prevzeti mesto, ki so mu ga dali v Vatikanu kot naslovnemu škofu iz Patrasa v Grčiji.

V Rimu je msgr. Fogar kot 85-letnik dočakal svoj biseromašniški jubilej.

Bog naj ga živi in ohranja še mnogo let!

DEM, DA NE BOSTE OBJAVILI

Narocnik lista nam je poslal naslednji izpis iz časopisa v Sloveniji. Na žalost ni navedel lista in dneva izdajanja.

„VEM, DA NE BOSTE OBJAVILI (to je naslov članka, oziroma rubrike). — 83.000 Din DOPLAČILA ZA LASTNI LES.“

Podpisani sem leta 1965 dal posekati približno 20 kubičnih metrov jelove hlodovine. Če odštajem odpadke in neraben les, ostane še 15 kubičnih metrov kupčijskega lesa. Od tega zahtevata: godno gospodarstvo 93.000 in občina v Ribnici 90.000 S. Din. Stroškov za sečno in vožnjo je bilo 50.000 S. Din. Skupaj je torej 233.000 S. Din plačil. Po vsem tem mi ne ostane od tega lesa prav nič, marveč bi moral še doplačati 83.000 S. Din, da bi se lesa znebil.

In kakor nekdanj Cankarjev hlapec Jernej se moram zdaj tudi jaz vprašati: Ali je to pravičen in pošteno plačilo za mojih 64 let garanja po gozdu, ko sem vsa ta leta gozd gojil, trebil in zasajal? Ali je prav, da kmetu odvajamo tako pošteno pridobljeno primožjenje, nujno potrebno za preživljanje v letih starosti in onemoglosti? Ali je še čudno, če se zadnje delovne moči, ki bi morale ostati doma, vozijo celo 40 km daleč delat vsak dan, ko pa vidijo, kaj bi jih čakalo na zemlji na stara leta?

Naša kraška zemlja je revna in le gozd nam je omogočal ob-

Dr. Jože Pogačnik — 40 let duhovnik

Ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik je obhajal letos poleti 40-letnico posvetitve v duhovnika. Kljub temu, da ni bilo nobene zunanje slovesnosti, mu je papež Pavel VI. poslal poseben blagoslov. Župnik Anton Vukšič ki župnikuje blizu Hamiltona, Ont., pa ga je presenetil ob svoje obisku domovine z umetniškimi delom kiparja Franceta Goršeta, ki ponazarja nadškofovo pastirsko geslo: „Sin, glej tvoja mati!“. Dr. Pogačnik je trenutno v Rimu, kot član nove ustanove katoliške Cerkve, sinode škofov, ki sedaj prvič zaseda.

HON. JOHN YAREMKO
Ponovno kandidat v Bellwoods okrožju

Ontarijski minister socialnih in družinskih uslužnosti je ponovno kandidat v Bellwoods okrožju.

16 let že zastopa volilce v ontarijskem parlamentu kot predstavnik konservativno-progresivne stranke.

Toda njegovo delo ga dviga čez strankino pripadnost in lahko rečemo, da mu njegovo izvršeno delo jamči priljubljenost neglede na strankarsko pripadnost, ter ga prav zato brez oklevanja priporočamo našim ljudem.

Rodom Ukrajinec pač lažje razume emigrantove težave, saj se je, kot sin delavskih staršev sam šolal in šel skozi našim slične težave.

Posebno je še poznan iz časa, ko je bil pokrajinski tajnik in minister za državljanstvo, ter je uvedel šolanje emigrantov v angleškem jeziku. Njegove priljubljenosti in popularnosti nam ni treba popisovati. Saj ga večina naših ljudi pozna, in se je že večkrat uspešno zavzel za naše ljudi. Zato pomnite: volite 17. oktobra moža na mestu!

—v.m.—

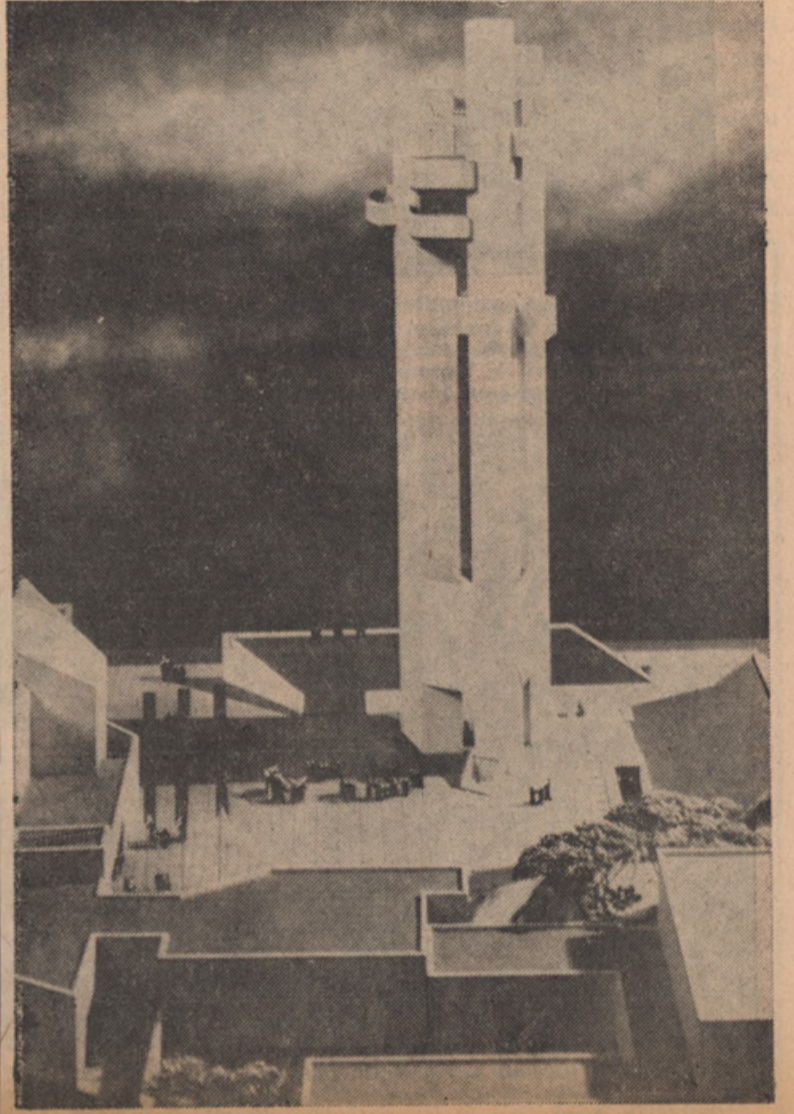
• V Gorici je umrl koncem avgusta stolni kanonik msgr. Alojzij Novak.

• Življenjske razmere v Sloveniji so se zadnje čase znatno poslabšale, ker delavci in uslužbenci ne dobivajo več dogovorjene plače, marveč samo še 60 odstotkov.

stoj. Za les pa plačujejo tretjino njegove vrednosti, a drugo gre za sečnjo, prevoz in takse. Tako se in biološka amortizacija so zdaj lep izgovor za nadaljnje izrabljanje. Za pogozdovanje in godna pota smo prejeli v vseh teh letih komaj nekaj odstotkov od plačanih vsot. Kam je šel ves drug denar ne bomo vedeli nikoli. Od bodočih poslancev pričakujemo, da bodo kaj storili.

Matej Andošek.

BARAGA BO DOBIL ČASTNO MESTO V "SVETIŠČU MISIJONARJEV"

Poleg cerkve sv. Marije v Sault Ste. Marie, Mich., ki stoji na istem prostoru kot ona, ki je služila kot stolnica Baraga, je v teku velika gradbena dejavnost. Začeli so zidati prvi del veličastno zamišljenega spomenika „SVETIŠČE MISIJONARJEV“, ki bo obsegal poleg zvonika z razglednimi verandami in cerkve v podzemlju turo „človekovega poslanstva“.

Ta tura „človekovega poslanstva“ bo skušala prikazati v sliki in besedi pot človeštva od stvarjenja do poveljanja. Razdeljena bo na sedem oddelkov: stvarjenje, zgodovina krščanstva, sv. Izak Joques, o. Marquette, škof Baraga, Vatikan II, paruzija. Tura se bo začela pod zvonikom in se bo končala z izhodom v cerkev.

Sault Ste. Marie v Michiganu je tretje najstarejše mesto v ZDA in v letu 1968 bosta dve veliki obletnici — 300-letnica, odkar je jezuitski misijonar o. Marquette v poletju l. 1668 postavil prvo cerkev in hišo ter postal tako ustanovitelj prve stalne naselbine Evropejcev v Michiganu, ter 100-letnica smrti prvega škofa takratne škofije Sault Ste. Marie (sedaj marquette-ske) Friderika Barage.

Baraga se je ustavljal v Sault Ste. Marie prvič l. 1835, pozneje pa je izbral mesto za svojo škofijsko prestolnico. Baragi je posvečeno v brošuri posebno poglavje in objavljena je tudi njegova slika kratko pred smrtjo ter skica cerkve ter Baragovo „škofijske palače“. Baragova hiša je še danes ohranjena z izjemno prizidano kuhinjo ter hrani mnogo Baragovih stvari.

Knjižica ima tudi listo važnejših dogodkov v kronološkem redu.

Ker bo spomenik več kot krajevnega pomena, so darovi dobrodošli. Imena darovalcev in njihovih družin bodo ohranjena v temeljnem kamnu kot tudi v veži spomenika. Naslov: Shrine of the Missionaries, 349 Maple Street, Sault Ste. Marie, Mich. 49783 — U.S.A.

—V.M.—

stranke v ontarijskem parlamentu. Slovenci smo mu še posebej pri srcu — po rodu je Slovak — in smo mu hvaležni, da je pred let izposloval, da je za 29. oktober — naš narodni praznik — s torontske mestne hiše ves dan vihrala veliki slovenska zastava, Kot burca za „malega človeka“, mu želimo za volitve izvolitve ter ga slovenskim volilcem v Humber okrožju toplo priporočamo.

—V.M.—

GEORGE BEN — Liberalni kandidat v Humber okrožju!

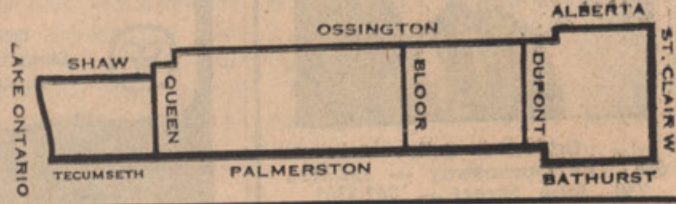
Po novi razdelitvi ontarijskih volilnih okrožij je okrožje Brantford odpadlo in tago je postal g. G. Ben kandidat v Humber okrožju.

„Kdo ga ne pozna še iz časa njegovih „borb“, ko je bil še član mestnega odbora ali do medačkajemo, da bodo kaj storili.“

—V.M.—

—V.M.—

V BELLWOODS

PONOVNO IZVOLITE

17. OKTOBRA

resničnega zastopnika nas vseh v Ontario

SLOVENSKA DRŽAVA
For a free Slovenia
Published monthly by
Slovenian National Federation
of Canada,

Edited by: Editorial Board

Address: 646 Euclid Ave., Toronto, Ont.
Canada

Subscription rates:

\$4 per year, 30¢ per copy
Advertising
1 column x 1"
\$2.80

RIM ITALIJA

HOTEL 'BLED'

Via S. Crece in Gerusalemme 40
ROMA — (Tel. 777-102)

Rojaki ali potujete v Rim? Sprejem na letališču ali železnici, ogled Rima, prenočišče, domača hrana itd. Vse te skrbi bodo odveč če se boste obrnili na:
Vinko A. LEVSTIK - lastnik

**OBRNITE SE Z ZAUPANJEM
V VSEH NEPREMISLNIŠKIH,
DRUŽINSKIH
IN PRAVNIH ZADEVAH NA:
278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — EMpire 4-4004**

CARL VIPAVEC
SLOVENSKI ODVETNIK
IN NOTAR

Zastopniki etničnih listov so bili gosti na domu Hon. J. Yaremka, ministra za socialno skrbstvo in družinske uslužnosti pred začetkom Ont. volilne kampanje. Za opnik našega lista g. V. Mauko se poslavlja od g. ministra.

V vseh pravnih zadevah se lahko z zaupanjem obrnete na novega slovenskega odvetnika in notarja.
Naslov:
ANTONY AM. ROŽIČ
Barrister, Notary Public
861 College St., Toronto, Ont.
Telefon: LE. 1-0715

Toronto

CO-OP CREDIT MAGAZINE, ki ga izdaja mesečno Ontario Co-operative Credit Society, neke vrste združna banka, v Torontu, prinaša v dvoni številki za avgust in september na 9. strani članek, ki ga je napisal C. A. Way z naslovom **What's In A Name** razlago imena Krekove

slovenske hranilnice in posojilnice v Torontu. Poleg podatkov o zdruzi navaja tudi podatke iz brošure „His Story“ o Janezu E. Kreku.

• 17. septembra je mesteca Acton blizu Toronta praznovalo 100 letnico Kanade. Na to privedev je bila objavljena tudi Slovenska plesna skupina "Nagelj" iz Toronta. Za glasbo je skrbel g. Matija Lebar.

• Od 2. do 4. septembra so v Clevelandu imeli deseto konvencijo Slovenski Akademiki v Ameriki — SAVA. Konvencije se je udeležilo približno 55 akademikov iz Toronta, Chicaga, New Yorka in Clevelanda. Nekaj jih je prišlo celo iz Minnesote. Tema konvencije je bila: Dan nam v bodoče je ključ. Novi predsednik je Jože Odar, iz Clevelanda.

• V Torontski skupini pa je za tekoče leto nov odbor in sicer: predsednico Mirjam Ceku, tajnica Betty Tonkar, blagajničarka Mari Krošelj Zelimo mnogo useha. Studentje ki obiskujete II. razred ali višjega, pridružite se slovenski študentski organizaciji. Enkrat na mesec imajo sestanek v slovenski cerkveni dvorani. Dobrodošli!

SAVA ni bodo pripravili zabavni večer za praznovanje 100 letnice Kanade. Zabavni večer bo 18. novembra v New Torontski slovenski cerkveni dvorani. Gostoval bo študentski orkester iz Chicaga. Vljudno vabljeni.

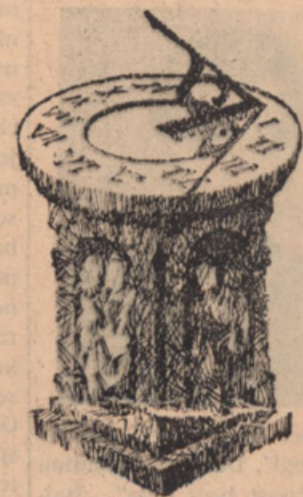
Chicago

• Vile rojenice so se oglasile pri dr. Jožetu Goršiču in njegovi

**KOLIKO ČASA VZAME
DA VZGOJITE
KVALITETNA VINA?**

**PAARL PRAVI DA
300 LET!**

300 let tradicije je v vsaki steklenici Paarl namiznega vina. Odkrijte namizno vino pa vašem okusu iz Paarlove odlične družine peterih. Med rdečimi vini imate polno in okusno vino "Roodeberg", ter elegantno lahki "Cabernet". Izбира belih vin vključuje delikatno okusni "Riesling" ter čisti, sveži, polkisli "Late Vintage". Poleg vsega tega pa še seveda vino za vse prilike in slavnosti, tako različni "Paarl Rose". Paarl namizna vina so posebnost, ki si jo lahko privoščite. Polzkusite katerega izmed njih kmalu. Paarl Vina so importirana iz Cape.

Imported
Paarl Wines
from the Cape

TW 1-66N

14. septembra so zastopniki etničnih listov bili gostje provincialnega ministra za poboševalnice g. A. Grossman. Z avtobusom so obiskali glavne poboševalnice za dekleta in fante v Torontu in okolici. V Bramptonu so celo kosili skupaj z ženskimi, ki so v storosti od 18 do 24 leta.

Obiskali so tovarno opeke, kjer kaznjenci — moški v starosti nad 25 let delajo. Videlo so tudi ječo in prostore kjer zdravijo alkoholike, narkotike in nevrastenične bolnike-kaznjence. Naš list "Slovenska Država" sta zastopala g. V. Mauko in g. Peter Ceku. Slika kaže obisk v šoli za mladoletnice (na dufferin ucili).

**17.
OKTOBRA**

**SE
SESTANETE
Z
NAPREDKOM**

Štira leta so pretekla od dne, ko je Premier John Roberts sprejel Častno nalogo voditi vašo pokrajinsko vlado.

V tem času so on in njegovi "progressivne-konzervativni" sodružniki dosegli zavidljive uspehe in viške.

Nove in popravljene ceste, šole in bolnišnice. Višje plače in zmanjšanje brezposelnosti. Pomoč pred sodiščem, zakon o človeških pravicah, zaščita potrošnikov, smel korak naprej v pogledu posestvanja hiš, napredek v prevozništvu in zdravniško zavarovanje.

Na začetku 1968, pod Robertsovo upravo bo ontarijska vlada plačala občinske in šolske taxe vsem do višine prvih \$2000 asesmenta, sedaj poenotenih opkrajinskih obdavčitev vaših zaokroženih hišnih (stanovanjskih) lastništev v Ontario, neglede če jih lastujete ali samo najemate, ter bo poleg tega prevzela popolne stroške upravljanja sodne zakonodaje v Ontario. Dobra vlada . . . Robertsova vlada . . . zasluži vašo podporo 17. oktobra.

PODPIRAJ ROBERTSOVO VLADO

ženki ter jima podarile punčko. Deklica je bila malo preradovedna, kako je neki v Chicagu in je prišla prezgodaj na obisk. Pa se je med tem že okrepčala in bo delala veselje očku in mami. Čestitke!

• Naš naročnik g. Stanko Knaus iz Peorie, Ill. je srečen sporičilo, da je spet postal stari oče. Njegovi hčerki Stanki, poročeni Hardi na 3240 S. Naraganset, Chicaga, je teta štoklja prinesla zalo deklico. Naše čestitke, Stanko!

• Spet nova slovenska družina. Vedno smo veseli takih le dogodkov, ko zremo, da imamo spet novo slovensko družino. Pri Sv. Stefanu so zvezali za vedno g. Franka Stariho in gđc. Marija Bežek. Frank je sodelovalec plesne skupine SARC, njegova ženka pa tudi rada pomaga kjer je potrebno. Bog daj srečo in blagoslov!

• Plonir fare sv. Stefana g. Jože Fajfar je nepričakovano odšel v večnost. Pred kratki je obhajal zlato poroko. Bil je splošno poznan v vsej slovenski okolici ter je aktivno sodeloval

povsod, zlasti pri cerkvenem pevskem zboru, prav tako pri Društvu Najsv. Imena in pri mnogih slovenskih organizacijah. Naj počiva v miru!

• Naročniki Slovenske Države —Leto gre h koncu. Poravnajte naročnino. Pomislite: Edini slovenski list je, ki se poteguje za našo najbolj naravno pravico: svobodo v lastni državi!Priznajte to in še prispevajte v Tiskovni sklad! Vsako nedeljo je prilika, ne da bi vam trebalo pisati Money Order in pošiljati po pošti. Naš zastopnik g. Mirko Geratič vam je vedno na razpolago!

**MAŠA PRVIČ DAROVANA
V SODOBNI SLOVENŠČINI**

Čeprav se je sv. maša darovala na slovenskem ozemlju že pred 1.100 leti v starocerkveni slovenščini ki je bila tedaj tudi naš jezik, je bilo vendar prvič letos septembra, da je ljubljanski nadškof dr. Jožef Pogačnik daroval celotno sveto mašo vključno s kanonom v sodobni slovenščini. Bilo je to na Brezjah 3. septembra, ko so zastopniki vseh

slovenskih župnij z zastopniki Slovencev izven domovine slavili s svojimi škofi 60-letnico kronanja milostne podobe. V dvodnevnem slavlju, ki je vključevalo tudi posvetitve posebnega oltarja na prostem, se je zbralo na Brezjah okrog 25.000 Slovencev.

21 LET STARI?

Ko postanete 21. niste več zavarovani preko strašev. Sami se morate zavarovati v teku 30 dni. Tiskovine za prijavo dobite v banki ali v bolnici ali pa od "Commission".

NOVO DELO?

Da ostanete zavarovani, se držite navodil ki so na vašem bolniškem "Certificate of Payment — Form 104", ki vam ga mora dati vaš sedanji delodajalec, ko ga zapustite.

NOVOPOROČENCI?

Družinska ("Family") bolniška premija mora biti sedaj plačana, da krije moža in ženo. Obvestite vašo skupino ("Group") takaj, ALL, če oba plačujeta direktno, obvestita "Commission".

**Your
ONTARIO
HOSPITAL
INSURANCE
Plan**

Ontario Hospital Services Commission, Toronto 7, Ontario.

VOLILCEM V HUMBER OKROŽJU!

GEORGE BEN vas je dobro zastopal v mestnem in Metro odboru . . .

GEORGE BEN vas je dobro zastopal v Queen's Park (ontarijski parlament) . . .

GEORGE BEN vam VEDNO dobro služi!

GEORGE BEN vam bo služil v bodoče za Humber okrožje.

17. OKTOBRA GLASUJTE

GEORGE BEN

X

LIBERAL

Odborove sobe:
666. The Queensway — 252-3191
230. Jane Street — 762-8351

SLOVENIJA VČERAJ DANES IN JUTRI

To je petnajsto nadaljevanje nove "3 strani" SLOVENSKE DRŽAVE, namenjeno sistematični analizi tekočega razvoja razmer v Sloveniji in Jugoslaviji pod rahljajočo se komunistično oblastjo. Nova stran se bo razvila v vrsto stalnih rubrik o pomembnih razvojnih

silnicah slovenske stvarnosti. Posamezne rubrike bodo pisali strokovnjaki na dotičnih področjih z lastno avtorsko odgovornostjo. Ker je tisk v Sloveniji še vedno zaprt v tesne okvire, svetovni tisk pa omejen na bolj slučajnostno in površinsko poročanje o

tamkašnji razvoju, upamo da bo globlja analiza na tej strani dopolnila važno vrzel v dosedanem prikazovanju sprememb, katerih pomembnost presega politične meje Slovenije in Jugoslavije.

Uredništvo "Slovenske države"

TRI OSNOVNA SPOZNANJA

CIRIL A. ZEBOT

(Tisti, ki spremljajo moje povojno pisanje, vedo, da se že dolgo vzdržujem razpravljanja o "emigrantski politiki". Pričujoče misli deloma odstopajo od te odločitve. Napisal sem jih, ker se mi zdi, da gre za bodočnost nepolitične Slovenske kulturne akcije. C.A.Z.)

Predsednik Slovenske kulturne akcije v Argentini, moj stari znanec iz predvojnih let, Ruda Jurčec, se nikakor ne more sprijazniti z mojo novo knjigo SLOVENIJA — VČERAJ, DANES IN JUTRI. Kot urednik GLASA S. K. A. slednjega že več mesecev uporablja kot sredstvo svoje propagande proti duhu in namenu knjige.

Nobena knjiga ni tako popolna in brezhilbna, da bi ji bila krl-

cev, ki dnevno tja prihajajo iz Ljubljane in drugih krajev slovenske republike. Mislim, da bi tak obisk tudi Rudi Jurčecu pomagal do treh osnovnih spoznanj:

1. Zahodna Evropa, vključivi Nemce, si niti ne želi niti ne pričakuje nove evropske vojne. Čeprav je resnična evolucija v Sovjetski zvezi in Vzhodni Evropi še dosti počasnejša in težavnejša kot v Sloveniji, gledajo

Sloveniji ne omalovažujejo tako kot Jurčec, da bi jim trmasto brezupje zadržilo rast upanja in odločnosti za nove dosežke in boljše bodočnost. Teško bi bilo najti med Slovenci v Sloveniji človeka, ki bi videl rešitev v neki novi vojni ali ponovnem bratomornem obračunavanju ali brezkončnem ohranjanju starega domačega sovraštva. TUDI V SLOVENIJI SI RESNICNO ŽELJO NARODNO SPRAVO med vsemi trtvinji in živimi pripadniki in potomci dveh sovražnih slovenskih vojsk in taborov, ki sta segla daleč preko svojih ozkih političnih vodstev. V ozračju sprave upajo na hitrejši in zanesljivejši izboljšanje slovenskega položaja z nadaljnjim notranjim

no pot v lepšo Slovenijo. Sprejeli so jo zato, ker knjiga ne ponuja neke iluzorne "rešitve" OD ZUNAJ, temveč odkriva in razlaga posebno tiste možnosti DOMAČEGA izboljšanja, o katerih rečem, ki je še vedno zadolžen centralističnemu vodstvu jugo-partije v Beogradu, doma še ne dopušča svobodnega razpravljanja. Po dvajsetletnih preizkušnjah in izkušnjah so se ljudje v Sloveniji dokopali do naslednjega ključnega spoznanja. Stalinistično razdobje totalnega nasilja je minulo, ne le v Jugoslaviji, temveč tudi v drugih deželah srednje Evrope in v Sovjetski zvezi sami. Poleg tega pa je uradni sistem "samoupravljanja" in "so-

nadaljujejo. 3. Današnji slovenski položaj je tudi že tak, da so Slovenci v slovenski republiki v vedno ožjem stiku s slovenskim zamejstvom, kar v marsičem pomaga obojim in jim krepi novo slovensko zavest in zaupanje. Obiski Slovencev v svetu Koroski in Trstu so pomembni tudi zato, ker jim odkrivajo lik novega zamejskega Slovenca, ki se bolj in bolj zaveda, da je danes njegovo slovenstvo že skoraj redna možnost in dosegljiv sad njegovega lastnega hotenja in dejavnosti. Ta porajajoči se zamejski Slovenec čuti, da postaja zaželjen posredovalec med Slovenijo in sosedstveno zahodno Evropo. Odporna Slovenija onkraj

Jugoslovanskih diplomatskih zastopstev pa so še slabši, ker ta poleg vseh napak Izseljenske matice izpričujejo tako po svojem osebnju kot delu, da to sploh niso slovenska zastopstva. Slovensko čuteč ljudje v svetu pa tudi s svoje strani še niso znali navezati kaj več kot zgolj poudinsko-sorodniških odnosov s sedanjo Slovenijo. Emigrantska politika predvojnega "kontinuitete", ki je ostala brez vsebinske in

ga ustvarjanja. Le jezdecev na belih konjih si preko teh mostov Slovenci v Sloveniji ne želijo. Predsedniku S.K.A. in uredniku njenega GLASA bi še posebej svetoval tole. Naj se neha protizgodovinsko hudovati nad mojo SLOVENIJO, zraven pa prizadeto tarnati, da knjig Slovenske kulturne akcije v Sloveniji ne upoklije. Namesto tega naj se trudi

PREPLAH Z LEVE

"Resolucija VII. seje CKZKS je nacionalnemu vprašanju posvetila veliko pozornost, zahtevajoč od komunistov, da morajo imeti do vseh aspektov nacionalnega vprašanja jasna stališča... Vsako zanemarjanje teh problemov lahko ustvari vakuum za uveljavljanje konservativnih in znanjih sil. Te dni je izšla v Celovcu knjiga enega vodilnih belogardističnih organizatorjev in ameriškega agenta dr. Cirila Zebota, posvečena na smrt obsojenemu Ehrlichu. V tej knjigi trdi Zebot, da je partija improvizirala OF, ker je hotela izkoristiti svetovno vojno in sovražno okupacijo za povojno stalinistično Slovenijo, ter da je partijska politika "zadnje etape" kriva, da ni prišlo do zedinjenja Slovenije. Po Zebotu bi se morala OF spomladi leta 1945 povzpeti na raven slovenskih zgodovinskih interesov, premagati stalinistične vplive in predlagati, po njegovem, teoretično sprejemljivo in organizacijsko izvedljivo povezavo vseh takrat obstoječih slovenskih obojnih sil, tj. partizanske vojske in belogardistov, pred začetkom ameriške VIII. in angleške V. armade, ki bi zagotovile zedinjeno Slovenijo. Dosednje zvesti svojemu narodnemu izdajstvu v interesu svojih imperialističnih gospodarjev, od katerih sta po njegovem mnenju odvisna varstvo in gospodarski razvoj malega naroda, vidi Zebot perspektivo za jutrišnjo Slovenijo v samoupravljalstvu (!) slovenski skupnosti, v političnem dualizmu — komunistični stranki (!) in Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije brez komunistov (kot politični organizaciji verskih množic), v razbitju Jugoslavije in naslonitvi Slovenije na najbolj nazadnjaško imperialistično krilo v svetu...

"Omenil bi na tem mestu tudi Kocbekov očitek komunistom, da bolje varujejo interese mednarodnega socializma kakor pa interese našega majhnega naroda. V slovenskem polsolvstvu vidi Kocbek posebno mislijo, spričo katere ga spreleti srh zaradi posebnih računov, ki jih ima bog s slovenskim narodom (predavanje v Trstu). Kocbek ni sposoben spoznati, da obstojijo posebni račun, ki jih mednarodna reakcija namena slovenskemu narodu, in da je novi klerikalizem tista konservativna pozicija, ki daje edine možnosti za protinardne protisocialistične namene tujih sil."

(Mitja Ribičič, član CK Zveze komunistov, TEORIJA IN PRAKSA, št. 8-9, Avgust 1967)

tika odveč. Toda v primeru Rude Jurčeca ne gre za kritiko knjige, temveč za njeno pretvarjanje v senci Jurčecovega nepremičnega pojmovanja slovenske in svetovne zgodovine zadnjih trideset let. Jurčec se izogiba stvarni dokumentaciji in dejanski utemeljitvi svojih negativnih stališč. Anahronistično vztraja na odmaknjeni predpostavki, kakor da se od druge svetovne vojne ni nič bistvenega spremenilo ne v Sloveniji in ne v svetu (ali vsaj v Evropi).

Ker Jurčec očitno ne zupa drugim virom, bi mu svetoval, da se po tolikih letih sam poda na ogled v Zahodno Evropo, ki mu je nekoč bila tako zelo pri srcu, in pa recimo v Trst, kjer bo srečal ne le zamejske Slovence, temveč tudi množice Sloven-

nanjo v Zahodni Evropi, v sklopu njih nadaljnega obrambnega zavezništva z Ameriko, kot na dodatno jamstvo miru in vsaj delnega upanja za postopno ureditev še nerešenih osnovnih vprašanj Nemčije in Vzhodne Evrope.

2. Tudi Slovenci v Sloveniji se ne počutijo srečne, kot da bi že bili dosegli vse glavne pogoje za polno slovensko ustvarjanje in prosto življenje na svoji zemlji. Dobro vedo, da te še ni. Vsi pa so edini v tem, da so od leta 1945 — ko so bili po štirih letih vojnega trpljenja opeharjeni za objubljenjo in pričakovano narodno zedinjenje, državno samostojnost in človeške svobosčine — prehodili že dolgo in trdo pot obnove in izboljšanja. Dosežke teh prvih povojnih desetletij v

ODMEVI IZ SLOVENIJE

"Treba je priznati, naj se potem človek že politično strinja z dr. Zebotom ali ne, da je njegova knjiga "Slovenija, včeraj, danes in jutri" vzbudila v domovini močno zanimanje, ne toliko med preprostimi ljudmi kot me inteligenti in kajpak komunisti kakor je bilo pričakovati. Imam nekaj neposrednih obvestil od doma, iz različnih, med-seboj povsem nepovezanih virov... da je gornji zaključek točen.

"Na prvem mestu bi omenil starejšega, politično razgledanega Slovenca, ki ne taji svojih antipatij do centralistično navdahnjenega Beograda, čeprav tega ne bi mogel reči brez vsakega pridržka za njegova predvojnega leta. Po njegovem je prof. Zebot zadel žebelj na glavo, toda napravil je eno — taktično napako. Ne bi mu bilo treba vezati publikacije na pok. prof. Ehrlichu, čeprav je lahko razumeti dr. Zebotova čustva ob tem specifičnem primeru. Razlog za "napako" je čisto enostaven: ime pokojnega profesorja je namreč med številnimi Slovenci še vedno tako zelo omadeževano vsled desetletij ponavljane enostranske komunistične propagande, da utegne vsled tega prenekateri bralec samo zato odkloniti dr. Zebotove ideje. Sam moj domovinski znanec ima sicer o dr. Ehrlichu dobro mnenje, in to mi je dal vedeti v nedvoumni obliki, pa čeprav je vse svoje politično življenje preživel v borbi "proti klerikalizmu". A ker mu taktika slovenskih komunistov ni nepoznana reč, ga doslej noben objavljani in tisočkrat ponavljani "argument" ni mogel prepričati o dr. Ehrlichovem "izdajstvu". Moj znanec ima preveč razvit politični čut, da tega ne bi razumel, toda boji se, da tega političnega čuta za me-ro in kritično oceno pri mlajših Slovencih ni. Prepričan je, da domovina dr. Ehrlichovega, v bistvu antiklerikalnega koncepta, še ne more dojeti kaj šele razumeti, pa je pod dojmom režimske propagande, ki se vede ali nevede zaletava v odprta vrata takozvanega Ehrlichovega klerikalizma. Zato utegne popularizacija dr. Zebotovih idej nekoliko trpeti. Toda moj znanec je bil močnega mnenja, da predstavlja — z gornjo taktično rezervno — dr. Zebotova knjiga okvirni program za kakršnokoli realistično in konkretno protirežimsko acijo... Za to sedanjo dobo in stopnjo razvoja so bistvene ideje, je bistvena perspektiva — in prav to nam je dr. Zebot dal s svojo knjigo. O teh idejah razpravljajo in bodo še precej časa razpravljali v sami komunistični partiji, ki je vsa pomešana z revizionističnimi tokovi, kakor izven nje. In to je v danem položaju najbolj važno, bisiveno. Ostalo, če v naprej izključimo vsak terorizem, bo tekom časa sledilo.

"Po drugem viru je bila dr. Zebotova knjiga označena "kot zelo resna zadeva" in to od človeka, ki je bil pred vojno kuhar in pečen v jugoslovenarstvu. Tretjemu je imponirala dr. Zebotova uunerjenost in dostojnost tona, ko je razpravjal o najbolj krvavi in kritični dobi slovenske zgodovine."

(Od domovinskega sodelavca, KLIC TRIGLAVA, Avgusta 1967)

rahanjem družbenega, gospodarskega in političnega sistema. SLOVENC V SLOVENIJI ZARES HOČEJO SUVERENO SLOVENIJO IN DRŽAVLJANSKE SVOBOSČINE KOT ZAVESTNI CILJ SVOJE ZACETE IN VZTRAJNE EVOLUCIJE. Knjiga SLOVENIJA — VČERAJ, DANES IN JUTRI je bila v Sloveniji sprejeta s tolikim zanimanjem in osnovnim odobravanjem prav zato, ker razsvetljuje od njih hoteno in mož-

cialistične demokracije", ki razlikuje Jugoslavijo od drugih komunističnih režimov, hoče — nočeš, odprl in nakazal resnične možnosti, ki preraščajo marksistično ideologijo in jugo-centralistično prakso. Naraščajoča svoboda je vedno slabši prevajalec marksističnih in jugo-centralističnih tokov. V nastajajočih razmerah večje sproščeni si Slovenci pričenjajo krofiti svojo lastno usodo. Odločni so, da po tej razvojni poti vztrajno

odprtih meja pa čuti, da je bolj in bolj v njeni lastni moči, da svoje neposredno evropsko sosedstvo doseže in morda celo preseže. Ni pa še pravih odnosov med Slovenci doma in onimi v bolj oddaljenem svetu ploniškega napredka in prostrani svobodi. Odnosi preko Izseljenske matice v Ljubljani so še vedno režimsko-propagandni in tudi sicer politično vsiljivi ter zato malo učinkoviti. Uradni odnosi preko

ZGROZITEV Z DESNE

"Priatelj našega lista piše: "Iz Tvojega komentarja o knjiki Slovenija včeraj, danes in jutri sklepam, da se je Zebot pač vključil v tisto sedanjo smer "kremlinologov" in "sovjeto-logov", ki napovedujejo — na podlagi sedanjega razvoja — vsemogoče lepe in dobre stvari. Njegov optimizem po padcu Rankoviča pa, kakor kaže, sloni na podarkih, ki nam jih je o tej aferi dala partija. Vprašanje se postavlja, ali se je res tako odigravalo in se še, kakor to pravi partijsko vodstvo? Shall see — prerokbe so nevaren posel."

"Avtorjev optimizem pa gre v knjigi zelo daleč, na žalost na škodo narodne časti... In taki pogledi bi naj bili osnova za narodno spravo, ko nekaj strani naprej poziva Josipa Vidmarja, predsednika Slovenske akademije znanosti... in umetnosti v Ljubljani, da naj se "vsaj delno oddolži s tem, da bi posvetil večer svojega življenja pripravi pogojev za politično evolucija — za slovenska ljudsko spravo". In Zebot misli, da je prvi izmed teh pogojev, da se vsem padlim načel medvojnega in povojnega nastlja vrnejo njihovi zatajeni in izravnani grobovi in pravica, da počivajo v nemotenem miru in častnem spominu svojih sorodnikov in prijateljev... "Pri tem pa se govori še o narodni spravi. Ali je slovensko ljudstvo res sprto? V domovini je narod v odporu enoten — in tega se celo režim dobro zaveda, ker proti njemu diktatorskih političnih ukrepov ne zmanjšuje in je uvajanje "samoupravljanja" samo še nov korak za prezir selhernih načel demokracije... Saj je jasno, da od takega režima ljudstvo nobenih pogojev ne sprejme, ker ljudstvo ni sprto, ker gre v tem sporu za tiransko grupo na eni strani in za vse ljudstvo — doma in v tujini — na drugi strani. Gre za zadostenje pravici, za krivdo in obsodbo nad gozdicom slovenskega ljudstva... in zato je tem huje, če se trpljenje Cerkve in ljudstva pod tem genocidom iztravnava in podoba zaobrne ter pokaže nanju kot tista, ki sta "strašno kazni" morala doživeti..."

"Avtor pa še piše: "Vsi, ki smo Josipa Vidmarja spoštovali kot enega izmed velikih mož slovenske kulture, še vedno upamo v njegovo iskreno slovensko hotenje in čutenje." Ob takem tolnačenju zrdkerno na dno tistih globin, ki so že do bile svoj sloves... Josip Vidmar je kot predsednik SAZU eden izmed vodilnih nosilcev režima."

(Ruda Jurčec, predsednik in urednik, GLAS Slovenske kulturne akcije)

osebne povezanosti z razvojnimi naporji in problemi sodobne Slovenije je le-tej popolnoma tuja in nezanimiva, ker temelji na dobi, razmerah in pristopih, ki so ne le dejanska, temveč tudi zavestno za njo.

Knjiga SLOVENIJA — VČERAJ, DANES IN JUTRI je kakor da razpela prvo širšo BRV MED SLOVENSKO ZAVZETOSTJO V SVETU IN ZIVLJENJSKO SOBOBNOSTJO V SLOVENIJI. Potrebni pa so novi mostovi. Pri-ložnosti in možnosti je vedno več, ne le v osnovnem smislu moje SLOVENIJE, temveč tudi v posebnostih slovenskega gospodarskega razvoja in kulturne-

preusmeritvi zavzetost slovenskega kulturnega snovanja v svetu tako da bo sprejemljivo in dosegljivo Slovencem v Sloveniji. Če je knjiga SLOVENIJA vkljub beograjski prepovedi in grožnji bila v treh mesecih spontano razprodana in razširjena po vsej Sloveniji, zakaj bi to bilo nemogoče za druge slovenske knjige iz širšega sveta — če jih bodo ljudje v Sloveniji želeli in mogli kupiti v dosegljivih zamejskih knjigarnah po cenah, ki se jim bodo zdele primerne?

Hic Rhodus, hic salta — Rodolph!

ŠE O EVOLUCIJI

V urejenih državah zahodnega sveta je vselej potrebno precej časa, da se uvede in uveljavi kakršnokoli vidnejša sprememba v splošnem teku političnega razvoja, tako v praksi kot tudi v mišljenju in javnem razpoloženju. In če pride na oblast politična stranka, ki je bila poprej v opoziciji, to ne pomeni, da se bodo politična usmenjanja znatno spremenila, še manj pa, da se bodo spremenila v kratkem času. Ze od lanskega leta, ko se je osnovala v Nemčiji vladna koalici-ja dveh najmočnejših strank, so se mnogi spraševali, kaj neki more ta nova vlada in ta nova zveza ali zavezništvo prinesiti novega. Drugi pa so celo dvomili, da je kakšna sprememba sploh mogoča. Iz izključno slovenskega stališča se ne zdi posebno važno, kakšni novi tokovi bodo nastali v Nemčiji sami, v času ko bo vladala "velika koalicijska". Je pa

po drugi strani zanimivo naslednje dejstvo, ki ima s slovenskim vprašanjem in s splošnim položajem v Sloveniji en skupni imenovalec: nova nemška vlada v Bonnu zelo skrbno, čeprav zelo previdno in oprežno, dvori vzhodno-nemškemu režimu Ulbrichta, ki sta ga pokojni dr. Adenauer in L. Erhardt popolnoma prezirala. Tudi sedanja nemška vlada ni priznala — in najbrže tudi ne bo — vzhodno nemške vlade; ni pa zato nič manjšega pomena cela vrsta praktičnih predlogov Zahodne Nemčije za zblizanje obeh nemških držav (za primeru: povečanje medsebojne trgovine, prost prehod meje, ugodnejša zamenjava denarja itd.) To naj bi bila le stopnja h kasnejši združitvi obeh Nemčij. Sedanja nemška vlada, torej nasprotno z mnenjem in zadržanjem vsake prejšnje povojne vla-

de, zagovarja in dejansko izvaja načelo, da mora Nemčija živeti s sedanjo razdelitvijo Nemčije in da še dolgo časa tega življenjskega dejstva ne bo mogla spremeniti z željami po spremembi ali pa s silo. Dejanski položaj Slovenije je danes nezadovoljiv, lahko bi rekli skoraj v vseh ozirih. Gotovo politično in gospodarsko. Za to ne spremeni dejstva, da je Slovenija v tem položaju, četudi bi tisti, ki z njim nimamo ali nimajo neposredne zveze, hoteli položaj, ki je v njem Slovenija danes, popolnoma prezirati ter se povrniti v leta izpred druge svetovne vojne. Tisti, ki bi želeli zavzeti ta odnos, ne morejo ali ne moremo k izboljšanju in spremembam nič doprinesiti. V tem je primeru z Nemčijo. Položaj Nemčije in Slovenije ni isti, niti podoben. Ista pa je resnica, da nam obojim ne preostane druge-

ga kot dejanski položaj priznati in nato v mejah možnosti pomagati k izboljšanju in prepotrebni spremembam. Za Nemce naj bi bilo sodelovanje zahodnonemške vlade s komunističnim režimom v Berlinu le stopnja do popolne in dokončne združitve obeh delov, ker je po mnenju njenih vodilnih predstavnikov to edino, kar je v tem času za zedinjenje možno napraviti. Slovenija danes ne more nič storiti za združitve vseda slovenskega ozemlja — ugodni trenutki za to so bili zamujeni popolnoma —, jugoslovanski politični sklop ali oklep pa je to še neizmerno povečal. Zato pa so vezi, ki jih danes Slovenija vzpostavlja z zamejstvom zelo pravilne in koristne — le premalo jih je. V kolikor pa se pri tem zanaša na uradno jugoslovansko politiko, je pa itak nesmisel in utopija. Vzpostavljane sosedstve-

nih vezi je torej edino, kar je v tej smeri danes možno. Ravno tako je ves napor za izboljšanje prilik, za spremembo političnega stanja in za ostvartev slovenskega narodnega programa treba nasloniti na dejanske prilike in praktične možnosti, ki so morda omejene in vendar številne, ko bi le bilo zadositi volje. Pobožne želje po morebitni spremembi pa resničnega položaja ne morejo spremeniti za las. Med Slovenci so bili mnogi, med izseljenci in verjetno še več v Sloveniji sami, ki so upali, da se bodo svetovne prilike tako spremenile in razvile, da bi bilo mogoče računati na "hitre spremembe" položaja v svetu in predvsem v Jugoslaviji. To bi se v resnici lahko bilo zgodilo samo z vojno, na kar — saj tako je prav — pa ni računati in česar si nihče razsodno ne more zleleti, ker vojna ne more niko-

mur več na svetu prinesiti zmage. Morda pa je ta okolnost tudi v nekem smislu zanimiva za tiste Slovence, ki so verjeli, da se mora Slovenija zaradi svoje varnosti nasloniti na večje in močnejše sosedje. Danes ni noben sosed, nobena država, niti ne nobena zveza držav zadosti močna, da bi se mogla zaradi podobnih, začasnih povezav čutiti vsaj malo varno. Tako bi Slovenci le varali sami sebe, če bi verjeli, da so v politični in vojaški zvezi s svojimi sosedi in še posebej v sklopu jugoslovanske politične tvorbe vojaško močnejši in bolj varni. Svetovna javnost razvoj v Nemčiji pazljivo — in izgleda naklonjeno — spremlja. Način, ki si ga je začrtala nemška vlada, tudi če v razmeroma nejasni obliki, izgleda veliko bolj sprejemljiv.

Nemčija svojega splošnega narodnega teženja seveda ni opustila, njena vlada pa se je prepričala, da je mogoče uresničiti ponovno združenje le postopoma, v okviru danih možnosti in na podlagi naravnega razvoja. „Slovenska država“, v glavnem iz pod pesarica knjige „Slovenija — včeraj, danes in jutri“, nakazuje konkretne oblike, kako naj Slovenija — prav tako v okviru danih možnosti, postopoma in na podlagi naravnega razvoja — zavestno in načrtno dela za svoj, dejansko edini, politični smoter: državnost in zedinjenje v svobodi. Pot do uresničitve bo raznolika in morda dolga, tisoč korakov dolga; je pa za uresničitev najprej potreben prvi korak — in ta je lahko cel skok. c. j. m.

Nov življenjepis Barage

Koncem septembra je izšel v eni najbolj uspešnih naselebin Baragovih misijonov, v L'Anse, Michigan, najnovejši življenjepis Barage v angleščini: **Shepherd of the Wilderness** — Pastir divjine. Napisal ga je Bernard J. Lambert, county clerk v okrožju Baraga. G. Lambert je tudi aktivni član Zgodovinskega društva okrožja Baraga. Gradivo je zbiral 18 let.

Baragov življenjepis je pisan poljudno, brez znanstvenega aparata, toda vsakemu vsaj površnemu poznavalcu Baragovega življenja je jasno, da je Baragova življenjska zgodba naslonjena na solidne viře. Slog je prijeten in besedilo ni predolgo (250 strani). Upati je, da bo našlo mnogo bralcev ne samo med Slovenci, marveč tudi med splošno publiko v

ZDA in v Kanadi. Avtor uporablja precej dosledno sedanja slovenska imena za kraje iz Slovenije. Iz neznanega razloga je obdržal nemško ime Neudegg za Mirno. Obdržal je tudi neslovensko obliko za Pirc (Pierz), ki pa jo je uporabljal Pirc sam v Severni Ameriki, ter za Lavtizarja (Lautischar).

Za tiste, ki se zanimajo za Barago kot strokovnjaki, je dodana knjigi bibliografija, ki našteva glavne viře, ki se nanašajo na Barago. Na začetku in na koncu knjige sta tudi dva zemljevida ozemlja, kjer je Baraga deloval.

Shepherd of the Wilderness se naroča pri avtorju in stane \$ 4.95 USA; Mernard J. Lambert, L'Anse, Michigan, U.S.A.

POKONCILSKI KATOLIŠKI ETOS

Avgustova številka Knjižnega glasnika založniškega podjetja Mohorjeva družba v Celju (XI — 1) je objavila sestavek v zvezi z novo knjigo dr. Karla Vladimira Truhlarja, ki je izšla v njegovi izdani. Sestavek ponatiskujemo v nekoliko skrajšani obliki.

„Truhlarjeva knjiga z naslovom „Pokoncilski katoliški etos“ nam odpira pogled v novo obdobje človeške zgodovine, v njegove spremembe in naloge katoličana v današnjem svetu.

Kakšen je torej smisel njegove knjige? Pisatelj ga označuje takole:

„Po pastirski konstituciji „O Cerkev v današnjem svetu“, z naslovom „Veselite in upanje“ (kratica: VU), „človeštvo danes živi novo obdobje svoje zgodovine. V njem globoke in nagle spremembe postopoma zasedajo ves svet“ (člen 4).

Spreminjalni proces je torej „globok“. Ne posega le v površje človekovega življenja: ne vodi le v nove oblike dela; ne kaže se le v novih proizvodih, ki so potem kakor nova oprema življenja doma, na cesti, v tovarni, v uradu, na potovanju; ne gre le za nove vidne pojave socializacije, urbanizacije in podobnega. Spreminjalni proces zajema tudi notranjost današnjega življenja, njegove globoke oblikovalne sile, tudi njegova najbolj skrita gibalca. Tako se na primer v ljudeh vse bolj izostruje čut za človekovo dostojanstvo, za pravico, za svobodo (VU 4: „nikdar niso imeli ljudi tako ostrega čuta za svobodo kot danes“), čut za prazgodovinsko sveto (VU: „človeški rod prehaja od bolj statičnega pojmovanja stvarnega reda k bolj dinamičnemu in razvojnemu“).

Ta globok proces je pa hkrati sila nagel. „Hitrost zgodovine tako zelo raste, da jo morejo posamezniki komaj še dohajati“ (VU 5).

A jo je treba dohajati. V tej točki koncil ne pušča nobenega dvoma. Ne da bi bilo vse, kar raste iz razvojnega procesa, vedno in nujno nekaj konstruktivnega, nekaj, kar gradi človeško eksistenco. Saj je na primer industrializacija združena z veliko nevarnostjo razsebljenja; visoki dosežki tehnike morejo v človeku hraniti tisti čut samozadostnosti, v katerem ni več mesta za Boga; atomske bombe uničujejo; izostreni čut za svobodo more voditi v anarhijo. A koncil poudarja, da vse to negativno „ne sledi nujno iz današnje kulture“ (VU 57). Saj je v njenem mogočnem spreminjalnem procesu na delu Bog. Zmage znanosti in tehnike so „sad Njegovoga neizrekljivega sklepa“ (VU 34).

Sredi današnjega kulturnega življenja je prisoten Kristus, je navzoča Modrost, „ki se igra na zemeljskem krogu in ji je v veselje, biti s človeškimi otroki“ (V U 57). Ob pogledu na socialni napredok pravi koncil: „Duh Boga, ki v čudoviti previdnosti vodi tok časa in spreminja oblike zemlje, je pri tem razvoju navzoč“ (VU 26). Sodobno osebnostno človekovo prebujenje poteka tudi iz evangelija: „Evangeljski kvas je budil in budi v človekovem srcu neustavljivo zahtevo dostojanstva (irrefrenabilne dignitatis exigentiam)“ (VU 26).

Zato pa se mora katoličan polno postaviti v ta razvojni proces, se široko opreti vsem njegovim zdravim silam, postati v njem „resnično novi človek“. A ta v procesu ne sme le prejemati, ampak mora v njem tudi dati; bi-

ti mora hkrati „graditelj novega človeštva“. Ta prehod v „resnično nove ljudi in graditelje novega človeštva“ (VU 30) pa zahteva toliko dopolnil in korektur v naših pogledih in dejanju, toliko novih globinskih drz, da koncil zanje uporablja izraz „spreobrnjenje“: „Od vseh se zahteva spreobrnjenje (conversio) miselnosti in ravnanja“ (VU 63). Treba je konvertirati!

Razumljivo je, da tako močnega in hitrega prehoda ni brez težav, ne pri katoličanih poedincih ne v katoliški skupnosti. Saj so življenjske drže in pogledi na svet, ki so bili dolgo leta človekova last, postali del osebe, se osebe drže in se jim človek zato težko iztrga, kadar mora v nove pogledje in nove odločitve. Poleg tega je osebno osvajanje novih spoznanj in zahtev vselej združeno z resnobnim iskanjem, z miselnim in npravnim naporom, z omdiranjem mnogočemu, na kar se je človek navezal; veliko lažje je zapreti se v svoj stari svet in se tako umakniti naporom. Dalje lahko zadržuje sprejemanje novega neka vrsta infantilnosti, ki se — v poedincu ali skupini — vemo počuti le v starih, že dolgo trajajočih ureditvah sveta, in duha ter se ne zaveda, da je življenje, ker se mora razvijati, če noče zamreti, neobhodno stalno slovo od oblik, ki so se že prezele, in stalno prodiranje v višje, bogatejše, čeprav sprva tuje ureditve. Nadaljnjo ovira za odprto sprejemanje novega je zamenjavanje togosti, ozkega obzora, slepega integriteta in iztrgalosti z „brezkompromisnostjo“, z „načelnostjo“, s „hrbenico“, z ostajanjem na liniji“. Se posebno težko pa je sprejemati nove pogledje in drže v primerih, v katerih tako sprejemanje dejansko pomeni pri-

današnji nasprotnik v nečem ali mnogočem prav.

Zato ni čudno, da je pri katoličanih ob veselju nad koncilskimi dosežki in ob dejavnih pripravljenosti za delo v smislu koncilne vendarle tudi precej zaprtosti in brezbriznosti zanj ter da tu in tam tudi ne manjka zakrtega nasprotovanja. Ni čudno. A vendar taka zaprtost ni brez tragike. Saj se katoličan v njej nevede zapira tistemu zdravemu vetju zgodovine in Duha, ki edino more danes katoličano življenje res osvečiti, ga očistiti, prenoviti, in ki pušča to življenje, kadar gre mimo njega in ga ne preveje, v zastoj in hiranju.

Smisel knjige „Pokoncilski katoliški etos“ je, da opozori na to vetje zgodovine in Duha, da pokaže na podlagi vseh šestnajst koncilskih dokumentov na vse nove pogledje in drže, v katere nas koncil kliče, ter tako očrtati „pokoncilski katoliški etos“.

„Etos“ pomeni določeno etično gledanje, ki ga človek ne le kakorkoli pozna, temveč si ga tudi osebno prilasti, usvoji, tako, da to gledanje v njem nujno prehaja hkrati v praktično držo in življenjsko ravnanje. V „katoliškem etosu“ je tako gledanje in ravnanje določeno po idejni vsebini in potencialu katoličanstva. „Pokoncilski katoliški etos“ pa pomeni tiste oblike katoliškega etosa, ki ustrezajo osrednjim zahtevam in potekajo iz osrednjih sil II. vatikanskega cerkvenega zbora.

Da te nove oblike niso v nasprotju s katoliško substanco, ki jo Cerkev hrani in predaja iz rodu v rod, je jasno. Saj niso nič drugega kot sodobni izraz tega izročila. Cerkev danes „doživlja svojo tesno povezanost s človeškim rodom in njegovo zgodovino“ (VU 1). Z menjavami zgo-

Novice in govorice iz Slovenije . . .

V Ljubljani in sploh v Sloveniji se govori, da namerava novi predsednik Izvršnega sveta Slovenije Stane Kavčič zahtevati preobrazbo Jugoslavije v konfederacijo. Glavna ovira temu je poleg rankovičevcev (Srbov) le še Tito, ki zakrknjeno vztraja pri konceptu „federacije“, kot so ga l. 1945 posneli po sovjetskem vzgledu. Slovenija je z naša gospodarsko in obupen položaj, ki nujno zahteva naglih ukrepov. Gospodarsko izžemanje je doseglo tako stopnjo, kot do sledi še nikdar. Slovenija daje Beogradu, kot se govori v Ljubljani (v partijskih krogih) skoraj 2000 (dva tisoč) milijard starih dinarjev na leto, okrog 40 odstotka vsega narodnega dohodka Slovenije, od tega več kot 250 milijonov v devizah, po večini zahodnih.

Na slovenske pritožbe glede carine je odgovoril neki Srb, ki živi v Ljubljani, da meje v Sloveniji niso slovenske, ampak jugoslovanske, zato imajo cariniki pravico, da govorijo srbohrvaško, četudi so v Sloveniji. „Gostje“ postajajo nesramni, ker se čutijo že doma na naši zemlji.

dovine si mora zato tudi katoliška substanca vedno iskati oblik, ki njenim globinam v vsakokratni dobi, taki, kakršna je, pustijo živeti in se razvijati. Danes črta te oblike II. vatikanski koncil.

Že iz naslovov poglavij je razvidna izredna bogata in živa snov, ki jo pisatelj obravnava in v katero skuša zajeti „pokoncilski katoliški etos“ in opozarja na vse tiste najbolj žive probleme, pogledje in drže, ki jih je sprožil koncil in h katerim nas koncil kliče, če hočemo biti v sodobnem svetu „resnično novi ljudje in graditelji novega človeštva“.

V spomin profesorja Lamberta Ehrlicha ob 25-letnici njegove smrti je izšla knjiga univerzitetnega profesorja dr. Cirila Žebota

SLOVENIJA

VČERAJ, DANES IN JUTRI

Knjiga, ki obsega 12 poglavij z 12 dodatki, je izvirna razprava o evoluciji življenja, gospodarstva in državnosti v Sloveniji po prelomu leta 1945. Knjiga je izšla v založbi avtorja pri Mohorjevi družbi v Celovcu (Viktringer Ring 26), kjer jo je moč kupiti ali naročiti po pošti. Naprodaj je tudi v slov. knjižarnah v Trstu in Gorici. Cena knjige je: za Evropo 30 šil., za U.S.A., Kanado in Avstralijo po 3 dol.

CENA \$3.—

NAROČILA SPREJEMAJO:

Za U.S.A. M. Resman 1089. E. 68. Str. Cleveland, Ohio, 44103	Za Kanado: V. Mauko 1115 Bay St., Toronto 5, Ontario
Za Argentino: Simon Rajer C. Uruguay 743 Buenos Aires	Za Avstralijo: Zvonimir Hribar 970 Coorlew Crs., Albany N.S.W. Australia

Slovinci žele lastno cerkveno provinco

Mariborski škof dr. M. Držičnik je omenil v intervjuju v „Družini“ (1. maja 1967), da je bil eden namenov slovenskega romanja v Rim doseči priznanje samostojne slovenske cerkvene province. Kljub temu, da je bila Ljubljana dvignjena na stopnjo nadškofije, sta ostali mariborska in koprska škofija še nadalje podrejani neposredno Rimu. Škof je izjavil: „Trdno tudi upam, da bo to romanje pripomoglo, da bomo Slovenci dobili svojo samostojno cerkveno provinco.“

● **Dosedanja „ilirska“ provinca** kapucinskega reda je bila pred kratkim odpravljena in nadomeščena s posebnim slovenskim in hrvaškim komisiariatom. Slovenski komisiariat bo imel sedež v Skofiji Loki. Za prvega komisarja je bil imenovan p. Boleslav Polanšek.

● **Ljubljanski stolni župnik** France Glinšek je v intervjuju, objavljenem v 6. številki Družine, rekel med drugim: „... še danes večina družin najrajši vidi in celo naroča, da pride duhovnik k njim civilno oblečen“. Za Ljubljano je navedel naslednje podatke glede obiskovanja nedeljske maše: „Statistika za leto 1965 pove, da je takrat hodilo bolj ali manj redno k maši 26 odstotkov katoličanov. Med sto katoličani, ki so prihajali k maši, je bilo 23,3 moških, 61,1 žensk in

15,6 otrok.“ Verskega pouka se udeležuje samo četrtina katoliških otrok in še ti samo eno ali dve leti.

- **Na Kravcu je maša za turiste** vsako nedeljo ob treh popoldne.
- **V Zagrebu so začeli izdajati** katoliško revijo Svetski-krščanska sadašnjost, v kateri objavljajo prevode člankov najbolj znanih in uglednih teologov in katoliških mislecev po svetu.

● **Nadškof dr. Pogačnik** je umestil za župnike veliko število dosedanjih župnih upraviteljev. Čeprav je v poročilu v Družini omenjeno samo za pred. Alojzija Kosmerlja, bivšega župnika pri sv. Petru v Ljubljani, da se je odpovedal svoji župniji, je lahko sklepati, da je bilo tako ali drugače s tem umesčenjem odpravljen dolgoletni cerkvenopravno provizorični položaj ter je bilo dejansko stanje priznано tudi za javno.

● **Misijonsko obnovo ne Bledu** sta vodila jezuitska patra Berden in Svoljšak.

● **Mariborski škof dr. Držičnik** je objavil namero, da obnovi mariborsko bogoslovje. Zaenkrat nameravajo poklicati iz Ljubljane samo zadnja dva letnika. Prostore bodo pripravili v mariborskem stolnem župnišču, ki ga bodo dvignili za dve nadstropji. Tako bo ljubljansko bogoslovje nekoliko razbremenjeno, obenem pa bo imel škof malo več stika s svojimi bogoslovci, predno so pasvečeni.

PRIPAVIMO DOSTOJNO PROSLAVO 50 LETNICE SLOVENSKE OSVOBODITVE

Narodova zgodovina je niz dogodkov, ki imajo svoje korenine v preteklosti in mečejo svojo senco tudi v bodočnost. Posebno važni so dogodki, ki predstavljajo važne korake proti dosegu lastne državnosti kot sodobni obliki narodne dozorelosti in enakopravnosti v svetovni družini narodov.

Ko se letos spominjamo obletnice razglasitve slovenske samostojnosti 29. oktobra 1918, naj bodo uprte naše oči ne samo v preteklost, ampak tudi v bodočnost.

Ko bomo prihodnje leto obhajali 50. obletnico tega važnega zgodovinskega dogodka, naj zagotovo vse slovenske naselebine po širnem svetu, da bomo primerno proslavili ta spominski dan ne samo vsi Slovenci in Slovenke, marveč da se bodo spom-

nili tudi narodi, katerih gostoljubnost ali drugo domovinstvo uživamo, da je sredi Evrope še narod, ki je svoje državnosti sposoben in željan, pa mu ta njegova naravná pravica še ni priznana. Sirjenje poznanja slovenskega naroda v velikem svetu je ena velikih in važnih nalog v korist ugodne rešitve slovenskega vprašanja ki jo moremo prav ob takih prilikah izpolniti mi, ki živimo izven domovine.

Na mejah Slovenije so uvedli za turistično leto novost, da pozdravljajo tuje dekleta v narodnih nošah. Na slovensko-italijanski in slovensko-avstrijski meji pa pozdravijo dekleta tujece v — srbohrvaščini in v srbskih in hrvaških narodnih nošah... V zahvalo za to pa je nastopila ljubljanska folklorna skupina „Tine

OB PETDESETLETNICI OKTOBERSKE REVOLUCIJE

V Moskvi bodo velike parade in vsi listi sveta bodo polni člankov in slik, ki bodo skušali prikazati prevzem oblasti po boljševikih v Rusiji v luči svojih pogledov.

Ker bo takega čtiva na pretek, mi bo to obletnica povod za nekaj razmišljanj o socialnih revolucijah.

Revolucije — posledica neprilagodljivosti

Socialne revolucije niso v zgodovini nič kaj nenavadnega. Nekatere so manjšega pomena, ker gremo za zamenjavo nosilcev istega sistema. Dosedanja vodila na plast izgubi svoje mesto, večkrat tudi življenje, in drugi zavzamejo njene položaje, toda vsakdanje življenje družbe poteka še naprej po istih koleznicah. Druge revolucije zapuste za sabo trajnejše sledove. Ne odstranijo samo vodilnih slojev, marveč povzročijo znatne spremembe vsaj na enem odseku družbenega življenja. Ker pa je družba smiselna enota, se take spremembe včasih hote in zavestno, včasih tudi nehote in nezavestno, širijo tudi na druga področja družbenega življenja.

Čprav so revolucije že po opredelivni nasilna sprememba družbenega reda, se ne pojavijo nenadoma kot strela z jasnega. V knjigah družboslovcov najdemo začrtane korake, ki jim bolj ali manj dosledno sledi vse revolucije — od levčarskih do desničarskih.

Zakaj pride do revolucije? Družbeno življenje je kot reka, ki stalno teče. Včasih so spremembe površinskega značaja, drugič globljeja, včasih so počasne in skoraj nezatne, drugič se pade z naglico, ki je še za mladino, pogosto nositeljico revolucij, prehitra. Družbeni red vsakega časa skuša dati družbenemu življenju določeno obliko: ustalijo se navade, medsebojni odnosi ljudi in njihova mesta v družbi so določena in mnogokrat zadobe celo pravno obliko. Ker pa se družbeno življenje ne ustavi v oblikah, ki jih je samo izoblikovalo, se prej ali slej pojavi nesoglasje med dejanskim življenjem.

Rožanc na mednarodnem folklornem festivalu na Koroškem s — srbskimi ljudskimi plesi in seveda v srbskih narodnih nošah. Ta globok proces je pa hkrati sila nagel. „Hitrost zgodovine tako zelo raste, da jo morejo posamezniki komaj še dohajati“ (VU 5).

njem in redom, ki je odraz preteklosti. V tej dobi igra posebno važno vlogo izobraženstvo. Eni zagovarjajo obstoječi red in se pohušujejo nad nevažnostjo tistih, ki zahtevajo spremembe. Z umskimi in mnogokrat celo z verskimi razlogi podpirajo obstoječi družbeni red, ki ga skušajo obdržati njegovi nosilci in privilegiranci tudi s politično silo. Druga skupina pa kaže na razpoke med novim življenjem in staro obleko — včasih v bolj prikriti obliki (npr. v besednjaku), včasih v direktnem pozivu na upor in akcijo. Ko se večji in večji del ljudi zave, da stare oblike več ne zadoščajo, ni težko najti pretveze, ki sproži nakopičeno napetost.

Toda tudi v primeru, da je revolucija uspeša, je izpostavljena isti nevarnosti kot prejšnji rod pred njo. Ko je prešla prvo fazo zmagoslavja ter dobo precejšnje tolerancije, izbruhne zopet doba, ko se njeni nosilci čutijo dovolj močne, da se morejo znebiti vseh sopotnikov. Krvava kopel in poostrena revolucionarna pravovernost sta nekaj časa gospodarici dneva. Toda vsakdanje življenje ima svoje zahteve — treba je spraviti gospodarstvo v tek, urediti državo. Vodstvena mesta, ki so jih zasedli revolucionarji, prinašajo s sabo več ugodnosti, kot jih daje družba povprečnemu članu. Nemaniči, ki so poprej morda do neke mere upravičeno klicali, da ne morejo izgubiti ničesar, razen verig, spoznajo, da so osebno zainteresirani na novem redu ter gledajo na vsako namigavanje, da je treba tudi ta novi red spremeniti, z velikim sumničanjem, če že ne z radikalnim konservativizmom.

Tako se dogaja tudi Sovjetom ob 50-letnici revolucije. V njihovi lastni družbi se bolj in bolj pojavljajo smernice in sile, ki jih je težko vskladiti z gesli in ideali oktobrske revolucije, kot so jih formulirali in pojmovali v tej dobi. Ta podtalni proces povzroča težave tako Sovjetom kot tudi mnogim, ki nasprotujejo komunističnemu družbenemu redu, pa so še po Janezovi okrožnici „Mir na zemlji“ slepi za razlikovanje med formulacijo teorije in pa med gibanji, ki žive v spremenljivih konkretnih razme-

rah, ki nujno globoko vplivajo na razvoj nauka“ (157).

Komunizem mnogi označujejo kot na glavo postavljen katolicizem, ki ima polno enakih karakteristik: svete knjige, nezmotljive voditelje, strogo hierarhično zgrajenost, nagnenje k tajnosti, itd. Toda — in tudi to je v veliki meri zasloga papeža Janeza XXIII. — v katolištvu so postale javno priznane mnoge stvari, ki so se morale še do nedavnega skrivati, če že niso bile izrecno prepovedane. Zdi se da je katoliška Cerkev, čeprav ne brez težav in čeprav so vsaj na posebnih področjih povratki nazaj še vedno možni, našla vsaj precejšnjo mero prvotne elastičnosti — da živi v svetu v vsej njegovi mnogoličnosti in zgodovinskih, ne da bi se več enačila popolnoma niti z enim njegovim delom niti z eno njegovo dobo. Zgolj tostransko usmerjeni politični družbi je taka „odmaknjena pričujočnost“ mnogo težja, čeprav tudi komunistični režimi doživljajo, da se po pretekli časa celo z uporabo svoje dialektike kot razlage zgodovinskega razvoja še vedno težko prepoznajo. Odkrivanje humanizma v komunizmu je kot enak večje priznanje svobode vesti v katoliški Cerkev nedvomni dokaz, da so zgodovinske obletnice okameneli trenutki zgodovine, mimo katerih se prelija novo življenje kot Savinja pod celjskim gradom.

Ali je revolucija dovoljena?

Za majhen dokaz, da je večina človekovega modrovanja opravičevanje dejanskega stanja — brez ozira na sklicevanje na božjo besedo ali na naravno pravo — naj navedem na kratko spremembe v gledanju vodilnih katoličanov na vprašanje, ali je revolucija dovoljena ali ne. Kratke zgodovinske pregled bo nakazal le nekaj vidnih točk — za podrobnejšo študijo bi bila potrebna cela razprava.

Pij IX. je v svoji okoldbi zmot (Syllabus, 1864) obsodil tudi naslednji stavek: „dovoljeno je odkloniti pokorščino zakonitim oblastnikom, in tudi, se jim upreti.“

Mnogokrat navajani jezuit Viktor Cathrein S.J. je v svojem velikem delu „Moralphilosophie“ (izdaja iz l. 1924) zapisal naslednja dva stavka: „1. Nikdar ne sme zasebnik iz kateregakoli razloga samovoljno klicati zakonitega vladarja na od-

govor, ga kaznovati, raniti, ali celo ubiti“ (719—720).

„2. Tudi narodu kot celoti ni dovoljeno, da bi pot pretvezo tiranije napovedal zakonitemu oblastniku vojno in ga odstavil“ (720).

Ušeničnik je v svoji Sociologiji (1910) tudi zelo določen:

„Da prevrat ni dovoljen, to je gotovo. Dovoljena je takoiomenovana pasivna resistenca, če vladar zlorabi oblast in daje krivične zakone. Ni pa dovoljen nasilen upor... Ako ima ljudstvo pravico voliti vladarja, tedaj ga sme pač odstaviti. Če pa te pravice nima, tedaj treba potrpeti in iskati pomoči pri Bogu. Zakaj, kakor dostavlja Leon XIII. (v okrožnici „Apostolici muneris“), upor le še bolj razdene socialni mir in oškoduje socialno blaginjo“ (135).

Eberhard Welty (Herders Sozialkatechismus) tolmachi Pijevo okrožnico o položaju katoliške Cerkev v Mehiki (28. marca 1937) kot priznanje pravice do aktivnega upora kakard svetna oblast zlorabi svoj položaj in krati državljanom njih naravne verske in državljanske pravice. Glede revolucije je mnenja: „Prevrat (revolucija) more biti dovoljen kvečjemu kot zadnje sredstvo upravičeno skrajne samoobrambe“ (zv. II., str. 268). Ahčin, ki na splošno sledi Weltyju, ne gre tako daleč. V svoji Sociologiji (II. — 2, str. 109) se naslanja bolj na Ušeničnika, ko piše: „Nobene od naštetih revolucij (puč, državni udar; op. pisca) ni naravno mogoče opravičiti.“ Glede umora nasilnika podaja poleg svojega odklonilnega mnenja opombo o novi interpretaciji (podobno kot Welty) tega vprašanja v luči modernih totalitarnih držav. „Spričo teh novih okoliščin nekateri katoliški učenjaki mislijo, da umoru totalitarnega oblastnika ne gre za krivičen napad, marveč za upravičeno obrambo ljudstva, pri čemer posameznik izvede, do česar je ljudstvo v samoobrambi pred nečloveškim nasiljem po naravnem pravu upravičeno“ (str. 112 — razpnto tiskano v izvorniku). Med te učenjake spada tudi jezuit von Nell-Breuning.

Pred nedavnim je Temoignage Chretien v Franciji objavil izjavo 17 katoliških škofov (med podpisniki je tudi splitski škof Franjo Franič), v kateri pravijo med drugim tudi, da Cerkev ne

obsoja vseh revolucij in da more podpirati samo take revolucije, ki služijo pravici. Skofje izražajo mnenje, da se more Cerkev samo veseliti vznika drugih družbenih sestavov, katerih mraznost se razlikuje od npravnosti kapitalizma, ki ga je Cerkev tolerirala, čeprav je bilo njegovo delovanje v opreki z npravnostjo prerokov in evangelijev. Skofje so tudi obsodili miloščino, ki izvira iz običajev, izzetih iz naporov revežev (po poročilu v The National Catholic Reporter, sept. 27., 1967, str. 9).

Ideje niso dovolj

Začetki komunizma in sodobnega krščanskega socialnega nauka spadajo v isto dobo. Ne samo, da sta Marx in poznejši papež Leon XIII. opazovala iste družbene razmere v Zahodni Evropi in Angliji, poznejši nemški škof Kotteler je imel isto leto, ko sta Marx in Engels izdala svoj Komunistični manifest, v stolnici v Mainzu šest pridig o „socialnem vprašanju“. Toda komunistom je uspelo, da so ustvarili na podlagi svojega programa organizacijo, ki je bila pripravljena prenesti v življenje, katoličani pa smo do nedavnega (nekateri konservativni elementi delajo to še danes) sumničili vsakega, ki je zagovarjal potrebo po resni preureditvi družbenega življenja, da je vsaj filokomunist, če že ne partijec. Zato smo — in še danes pomenimo zelo malo na družbenem področju izven svojega lastnega zaključnega kroga. Zadolovljujemo se, da drugi reorganizirajo družbo, mi pa si lajšamo vest, da je treba post factum nastalo stanje priznati (nekateri, zlasti v zamejstvu, se še do tega niso dokopali in še danes sanjajo o preživelih kontinuitetah). Mnogi katoliški komentatorji, zlasti v ZDA, so celo zamerili Pavlu VI., da si je drznil vključiti v svojo okrožnico o delu za razvoj narodov (Progressio populorum) nekaj ne preveč komplimentarnih pridevnikov za kapitalizem.

Ce hočemo, da ne bomo še v bodoče v zadregi, ko se obnavljajo spomini na razne revolucije (kot npr. reformacija, francoska revolucija, boljševiška revolucija, itd.), se bomo morali nučiti boljše razbirati „znamenja časa“ in se ne pomišljati zavihati rokavov ter pretiti od pobožnih želja do dejanj.